

Popularnonaukowe streszczenie projektu

Badanie dotyczy funkcjonowania osób chorujących na schizofrenię. Schizofrenia jest jedną z najbardziej dotkliwych chorób psychicznych. Zwykle rozpoczyna się w młodym wieku a jej przewlekły przebieg i silny wpływ na funkcjonowanie powoduje często konieczność długotrwałego leczenia i rehabilitacji.

Pomimo dynamicznego rozwoju farmakoterapii, który nastąpił na przestrzeni kilkudziesięciu lat, duża część pacjentów nadal doznaje nieprzyjemnych objawów choroby - urojeń czy omamów. Objawy wytwórcze schizofrenii od wielu lat są przedmiotem badań. Naukowcy zajmujący się psychologicznymi koncepcjami objawów psychotycznych zwracają szczególną uwagę, iż zniekształcenia poznawcze często obserwowane u osób chorujących na schizofrenię mogą stanowić mechanizm wyzwalający lub podtrzymujący objawy psychotyczne. Wykazano związek objawów pozytywnych schizofrenii z takimi zniekształceniami poznawczymi jak: błędy atrybucji (przypisywanie winy za niepowodzenie innym osobom), zbyt pochopne podejmowanie decyzji („przeskok do konkluzji”), deficyty w zakresie teorii umysłu (trudności w rozumieniu intencji i emocji innych osób). Obecnie coraz więcej uwagi w schizofrenii poświęca się zniekształceniu poznawczemu, które polega na błędnym przypisywaniu źródła pochodzenia informacji - procesom monitorowania źródła. Termin monitorowanie źródła (source monitoring) odnosi się do procesów poznawczych zaangażowanych w dokonywanie atrybucji pochodzenia wspomnień, wiedzy czy przekonań. W życiu codziennym zdolność ta odgrywa niebagatelną rolę i umożliwia m.in. odróżnienie czy jakieś zdarzenie przytrafiło nam się naprawdę, czy tylko je sobie wyobraziliśmy lub czy ktoś nam o nim opowiedział. Charakterystycznym, dobrze udokumentowanym błędem atrybucji źródła u osób chorujących na schizofrenię jest przypisywanie własnych myśli innym osobom. Ostatnie badania wskazują także, iż osoby chorujące na schizofrenię mają trudność z rozróżnianiem wyobrażeń od rzeczywistości. Zaburzony proces monitorowania źródła może być powodem konfliktów interpersonalnych czy fałszywych wspomnień. Niewiele jednak wiadomo na temat mechanizmów powstawania wyżej wymienionych trudności. Jak dotąd nie rozstrzygnięto, w jakim stopniu na zwiększoną liczbę błędów monitorowania źródła informacji i inne zniekształcenia poznawcze mogą wpływać deficyty neuropoznawcze w zakresie uwagi, pamięci czy funkcji wykonawczych. Nie jest jasne także czy trudności w zakresie różnicowania wyobrażeń od rzeczywistości łączą się z funkcjonowaniem społecznym pacjentów.

Celem badania jest poznanie czy i w jaki sposób zniekształcenia poznawcze związane są z funkcjonowaniem neuropoznawczym i społecznym u osób ze zdiagnozowaną schizofrenią. W celu udzielenia odpowiedzi na pytanie badawcze zaprojektowano badanie, w którym weźmie udział 80 osób chorujących na schizofrenię i 80 osób zdrowych. Osoby badane będą poddane testom służącym ocenie nasilenia objawów, ocenie neuropsychologicznej, zadaniom eksperymentalnym oceniającym zniekształcenia poznawcze oraz samoopisowym kwestionariuszom.

Ustalenie występowania związku pomiędzy zniekształceniami poznawczymi a funkcjonowaniem neuropoznawczym i społecznym pozwoli na uzupełnienie dotychczasowej wiedzy oraz może przyczynić się do tworzenia poznawczo-behawioralnych interwencji terapeutycznych, których celem byłaby poprawa sprawności monitorowania źródła, a co za tym idzie poprawa funkcjonowania społecznego osób chorujących oraz jakości ich życia.